

Crna Gora

Ministarstvo zdravlja

Broj: 011-115/2016
Podgorica, 04.05.2018. godine

Na osnovu člana 12 Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona ("Službeni list Crne Gore", broj 12/12), Ministarstvo zdravlja, je sačinilo

IZVJEŠTAJ
o javnoj raspravi u pripremi Predloga zakona
o medicinski potpomognutoj oplodnji

Ministarstvo zdravlja je uputilo Javni poziv zainteresovanoj javnosti (građanima, stručnim i naučnim institucijama, zdravstvenim ustanovama, državnim organima, organima lokalne samouprave, Fondu za zdravstveno osiguranje, Zajednici opština Crne Gore, Ljekarskoj komori, Farmaceutskoj komori, nevladinim organizacijama, medijima i drugim zainteresovanim subjektima za pitanja koja se uređuju ovim zakonom) za učešće u raspravi o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o liječenju neplodnosti asistiranim reproduktivnim tehnologijama.

Javna rasprava je sprovedena organizovanjem okruglog stola kao i dostavljanjem predloga, sugestija i komentara u pisanom i elektronskom obliku, saglasno članu 9 stav 1 alineja 2 Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona.

Predlozi, sugestije i komentari mogli su se dostaviti Ministarstvu zdravlja, na adresu: Podgorica, Rimski trg br. 46, na fax 078/113-128 i na e-mail mzdravlja@gov.me.

Uz Javni poziv objavljen je tekst Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o liječenju neplodnosti asistiranim reproduktivnim tehnologijama, sa obrazloženjem.

Okrugli sto o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o liječenju neplodnosti asistiranim reproduktivnim tehnologijama održan je 13.10. 2016. godine, u sali Instituta za javno zdravlje.

Na javnoj raspravi u ime predlagača prisustvovala su: Mitra Đuriđić, generalni direktor Direktorata za razvoj i upravljanje zdravstvenim sistemom, dr Tatjana Motrenko i Slavojka Šuković, načelnik Direkcije za harmonizaciju propisa i međunarodnu saradnju.

- I. Učesnici na javnoj raspravi bili su: Dr Snežana Crnogorac, KCCG, dr Maja Rajković, KCCG, Gordana Vukčević, KCCG, predstavnik PZU „Kodra“ gospodin Gogić, Dragana Vukićević, Bolnica „Danilo I“ Cetinje, Andrijana Marković, PZU „Motrenko“, Anđelka Babić, Fond za zdravstveno osiguranje, Vukosava Pejović, Fond za zdravstveno osiguranje i Dejan Bogojević, novinar Dnevnog lista „Dan“.

I. Sugestije i komentari sa javne rasprave

Dr Snežana Crnogorac i dr Maja Rajković iznijele su primjedbe i sugestije, predloživši da ovim zakonom treba precizirati i urediti:

- rokove prijavljivanja postupka ART Ministarstvu i obavještanje Ministarstva o donacijama polnih ćelija, , odnosno polnih tkiva odmah nakon davanja;
- obavezno davanje saglasnosti za svako vraćanje embriona dobijenih postupkom ART;
- mogućnost davanja polnih ćelija jedanput u stimulisanom ciklusu;
- preciziranje godina za donaciju polnih ćelija;
- identifikaciju, odnosno dodjeljivanje jedinstvenog identifikacionog broja u postupku ART i donaciji polnih ćelija i vođenje jedinstvenog registra;
- praćenje rađanja djece sa doniranim polnim ćelijama i embrionima u porodicama;
- vođenje evidencija i registara, uz obezbjeđivanje jedinstvenog sistema identifikacije radi onemogućavanja sprovođenja više postupaka ART od polnih ćelija istog donatora;
- komisijsko uništavanje polnih ćelija;
- vršenje inspeksijske kontrole zdravstvenih ustanova najmanje jednom godišnje.

MIŠLJENJE

Primjedbe i komentari su prihvaćeni i ugrađeni u Predlog zakona.

Pored primjedbi koje su date u neposrednom učešću na javnoj raspravi, Ministarstvu zdravlja su dostavljene pisane primjedbe: Dr Olivera Miljanović, specijaliste pedijatrije i kliničke genetike, člana Komiteta za Bioetiku Savjeta Evrope i člana foruma predavača UNESCO-ve Katedre za bioetiku dr medicine specijaliste

kliničke/medicinske genetike – Klinički centar Crne Gore i Dragane Vukićević, biologa – embriologa, Bolnica „Danilo I“ Cetinje, Komisije za ART i Dr Snežane Crnogorac.

II. Primjedbe i sugestije Prof. dr Olivera Miljanović

- 1)** - „U skladu sa etičkim i bioetičkim principima u naslov zakona nije poželjno unositi negativne i stigmatizirajuće izraze, kao što je „neplodnost“. Izraz „asistirane reproduktivne tehnologije“ smatram nedovoljno adekvatnim za odražavanje predmeta zakona (primjeri naziva zakona u okruženju i EU: Zakon o medicinski potpomognutoj oplodnji - Hrvatska, Zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji - nacrt – Srbija, Zakon o liječenju neplodnosti biomedicinski potpomognutom oplodnjom- BIH, EU: Medically assisted procreation/reproduction – Medicinski potpomognuta prokreacija/reprodukcija).

MIŠLJENJE:

Predlog se prihvata.

- 2)** - Dodati član o propisima koji su prenešeni u ovaj zakon.

MIŠLJENJE:

Predlog se ne prihvata.

Obrazloženje

U skladu sa pravno-tehničkim pravilima, propisi se navode u fus noti propisa.

- 3)** - više predloga izraza koji se odnose na terminološko usklađivanje i uređivanje u dijelu koji se odnosi na izraze koji se upotrebljavaju u ovom zakonu.

- odredbu koja se odnosi na medicinski savjet treba urediti na način da medicinski savjet donosi odluku o sposobnosti lica za homologni postupak ART, a da saglasnost za heterologni postupak ART daje Ministarstvo, odnosno Komisija za ART.

MIŠLJENJE:

Predlog se prihvata

- 4)** - sugestija da se definišu situacije koje se odnose na homolognu i heterolognu oplodnju:
- ograničiti životnu dob žene o trošku FZ na 40 – 42 godine.
 - ograničiti broj MPO postupaka (Hrvati 4 IUI I 6 IVF, od kojih 2 iz prirodnog ciklusa)

- Primjer Hrvatske: "Žene starije od 42 godine ili žene čiji su testovi pričuve jajnika nepovoljni, liječnik je obvezan upozoriti na slabe rezultate liječenja, rizike liječenja i trudnoće te rizike za dijete".

MIŠLJENJE:

Predlog se djelimično prihvata

Obrazloženje

Godine života za žene kod kojih se vrši ART na teret Fonda uređuje Zakon o zdravstvenom osiguranju.

- 5) - „S obzirom da se radi o tkivu testisa ili ovarijuma, mislim da se mora specificirati kako je dobijeno ovo tkivo, koja je maksimalna veličina (volumen) eksplantiranog tkiva, kakve su saglasnosti neophodne.“

MIŠLJENJE:

Predlog se ne prihvata.

Obrazloženje

Dobijanje, odnosno uzimanje polnih tkiva vrši se u skladu sa medicinskim standardima, a saglasnost mora postojati u svakom slučaju jer se odredbe koje se odnose na saglasnost za polne ćelije odnosi i na polna tkiva.

- 6) - „Komisija mora da ima širi bioetički i medicinski koncept i zaštitu prava, a ne da je sužavamo samo na one stručnjake koji su uključeni u ART procese. Ja vidim svrhu ove komisije upravo kao nadzornog organa u kome ne bi smjelo da bude konflikta interesa. Predlažem sledeći koncept za Komisiju:
 - pod tačkom 2 treba da stoji stručnjak za bioetiku a ne etiku.
 - tačka 3 sa ovakvim konceptom dovodi do konflikta interesa, ako su samo članovi predstavnici iz ustanova koje se bave ART-om. Ukoliko uzmemo u obzir zadatke Komisije (stari član 9) onda predstavnici ustanova u kojima se obavlja ATR procjenjuju i daju mišljenje sami o sebi. Mislim da ovdje treba dodati barem jednaki broj članova, stručnjaka iz oblasti humane reprodukcije koji nisu uključeni u rad ustanova koje se bave ATR-om, kako bi se isključio konflikt interesa.
 - pod tačkom 4: nije mi jasno zbog čega se predlaže brisanje člana komisije iz oblasti genetike? Predlažem da obavezno ostane, ali sa dopunom naziva „kliničke ili medicinske“ genetike. Klinička i medicinska genetika je nerazdvojni dio humane reprodukcije, pogotovu kada se govori o procjeni rizika od nasljednih opterećenja kod donatorstva polnih ćelija i o PGD i PGS i umanjenju rizika od nasljednih bolesti ali zaštititi bioetičkih principa (naprimjer član 37 starog zakona!).

- pod tačkom 5 – slažem se da Ljekarska komora do sada nije imala nekog naročito učesća, ali mislim da treba održati koncept nekog strukovnog predstavnika, npr. Predsjednik strukovnog udruženja ginekologa ili slično.
- pod tačkom 6 – Ostavila bih zaštitnika ljudskih prava i sloboda, jer se njegova funkcija ne može zamijeniti predstavnikom „udruženja pacijenata za infertilitetom”, ali se slažem da se doda i predstavnik udruženja pacijenata za infertilitetom.”

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata.

- 7)** - Sugestija da se dodaju odredbe koje uređuju prenos, transport i distribuciju polnih ćelija i tkiva.

- Mišljenje da treba razdvojiti homologni od heterolognog ART postupka i detaljnije obraditi heterolognu oplodnju.

Kada je u pitanju heterologna oplodnja nije uopšte razmatrano i definisano sprečavanje konsangviniteta, odnosno povećanja koncentracije recesivnih osobina i bolesti. Ovaj genetički aspekt je veoma bitan i o njemu se naročito mora voditi računa u malim populacijama kakva je Crna Gora. Imam utisak da se promjene u zakonu nisu u značajnoj mjeri odnosile na bioetičke i medicinsko-genetičke novine, što smatram neophodnim pogotovo kada se u zakon uvodi donacija embriona.

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata.

- 8)** - Predlog da se član 25 inovira i precizira na način da se u postupku homologne vantjelesne oplodnje smije koristiti kontrolisana stimulacija ovulacije u skladu sa savremenim biomedicinskim saznanjima, tako da se dobije najviše dvanaest jajnih ćelija. Od tog broja može se oploditi svih dvanaest jajnih ćelija.

Izvan tijela žene mogu se oploditi sve jajne ćelije dobijene u jednom postupku ART.

U matericu žene mogu se unijeti najviše dva embriona, osim kod žena starijih od 38 godina, žena koje su imale dva neuspješna postupka ART, kao i u slučaju ako žena ima lošu rezervu raspoloživih jajnih ćelija, onkoloških bolesnika i težeg oblika muške neplodnosti, kada je dopušteno unijeti tri embriona u matericu žene

Bračni, odnosno vanbračni parovi iz prethodnog stava ovog člana, dužni su, prije započinjanja postupka MPO, da se u pisanoj formi izjasne da li žele oplodnju do dvije ili više jajnih ćelija.

Neupotrijebljeni rani embrioni dobijeni u postupku ART mogu se čuvati u banci tkiva i ćelija i kasnije koristiti, ako postupak ART ne uspije, unosom u matericu iste žene ili donirati za postupak ART licima iz člana 12 ovog zakona, na osnovu pisane saglasnosti ili se uništavaju, u skladu sa propisom kojim je uređeno odlaganje medicinskog otpada.

Prije započinjanja novog svježeg postupka izvantjelesne oplodnje moraju se iskoristiti svi zamrznuti zameci, a nakon toga zamrznute jajne ćelije.

Donacija embriona dopuštena je isključivo za osobe koji se liječe od neplodnosti u Crnoj Gori.

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata, u skladu sa pravno-tehničkim pravilima.

9) - Predlog da se bliže uredi heterologna oplodnja, posebnim članom i to, na sljedeći način:

“Kad u postupku medicinski potpomognute oplodnje nije moguće koristiti vlastite polne ćelije jednog od bračnih, odnosno vanbračnih drugova ili kad se medicinski pomognuta oplodnja sprovodi zbog sprječavanja prenosa teške nasljedne bolesti na dijete, u postupku MPO mogu se koristiti polne ćelije donatora u svrhu sprovođenja postupka heterologne oplodnje.

Izuzetno, uz uslova iz stava 1 ovog člana, u postupku MPO mogu se koristiti donirani embrioni bračnih, odnosno vanbračnih drugova nastalih u postupku homologne oplodnje, koje bračni, odnosno vanbračni drugovi od kojih embrioni potiču ne žele koristiti za vlastitu prokreaciju, uz njihov izričit pisani pristanak.

Kod heterologne oplodnje prednost se daje postupcima intrauterine inseminacije (IUI).

Kod heterologne oplodnje na odgovarajući se način primjenjuju odredbe člana 25 ovog Zakona.

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata, u skladu sa pravno-tehničkim pravilima.

10)- Predlog da se propiše da dijete začeto i rođeno iz postupka MPO, darovanom sjemenom ćelijom ili darovanom jajnom ćelijom ili darovanim ranim embrionom, ako je navršilo 15 godina ima pravo na uvid u opis podataka o začeću i svim podacima o svom biološkom porijeklu, uključujući i podatak o identitetu davaoca sjemene ćelije ili jajne ćelije, odnosno ranog embriona, kao i podatke o identitetu svih ostalih lica koja su rođena primjenom postupka MPO polnim ćelijama ili ranim embrionima istih davaoca, a koji se vode u registru Ministarstva zdravlja.

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata, u skladu sa pravno-tehničkim pravilima.

- 11)**- „Misljenja sam da su „roditeljska prava” potpuno različita od „roditeljskih dužnosti” Roditeljska prava podcrtavaju pravo na ostvarenje roditeljstva, dok roditeljske dužnosti više govore o zaštiti prava djeteta (što je po mom mišljenju upravo svrha ovog člana) da njihovi roditelji budu procijenjeni kao sposobni da ispunjavaju sve roditeljske dužnosti. Obavezno bih ostavila poseban dio dužnostima.”

MIŠLJENJE:

Predlog se prihvata.

- 12)**- Mišljenje u odnosu na važeći član 13 „Stari član 13 definiše surogatstvo. Da li je i u nacrtu zakona zadržan isti prohibitorni stav. Ukoliko jeste onda mislim da je u ovom članu nedovoljno definisan odnos prema surogatstvu i da bi ovaj član trebalo značajnije razraditi u smislu:

- definisanja pojma „surogatstvo”, definisanja dobrovoljnog i komercijalnog surogatstva, definisanja postupaka određivanja roditeljstva ukoliko je surogatstvo ostvareno u nekoj drugoj zemlji u kojoj je ono dozvoljeno i definisanje na koji način se vodi evidencija o surogatstvu ostvarenom u inostranstvu i da li i koje kaznene odredbe se primjenjuju.”

MIŠLJENJE:

Predlog se ne prihvata.

Obrazloženje

Ovo pitanje je dovoljno uređeno, imajući u vidu da je surogat materinstvo zabranjeno.

- 13)**- Davalac polnih ćelija mora da bude u odgovarajućoj reproduktivnoj dobi: žena do navršениh 33 godine i muškarac do navršениh 40 godina života. Izuzetno od prethodnog stava ovog člana, u slučaju odsustva raspoloživih doniranih polnih ćelija osoba u optimalnoj životnoj dobi, paru može biti ponuđena donacija polnih ćelija porijeklom od osoba starije životne dobi od one koja je navedena u prethodnom stavu, ali uz prethodno genetičko savjetovanje o rizicima ovakve donacije, koju obezbjeđuje ljekar specijalista kliničke genetike uz obaveznu pisanu genetičku informaciju o potencijalnim rizicima i mogućnostima prevencije i uz obaveznu pisanu saglasnost para.

MIŠLJENJE:

Predlog se prihvata.

14) U istom članu „U slučaju poklanjanja embriona i polnih ćelija od strane parova koji su odustali od sopstvene prokreacije, recipijenti moraju imati informaciju o godinama donatorke oocite i dati pisanu saglasnost da prihvataju donaciju od žene sa više od 33 godine života i muškarca sa više od 40 godina.«

MIŠLJENJE:

Predlog se prihvata.

15)- »I dalje mislim da je učešće medicinskog genetičara veoma značajno u Komisiji za ART i samo može podići kvalitet i njegovu kontrolu, ali razumijem da možda zbog malog broja ovog stručnog profila, naš zakon treba da bude prilagođeniji stanju na terenu. To je samo razlog više da se Komisiji za ART Ministarstva mora zadržati ovaj stručni profil doktora specijaliste medicinske ili kliničke genetike.»

MIŠLJENJE:

Predlog se prihvata.

16) - „Termin „imunogenetska“ testiranja nije najsrećnije odabran i suštinski ne specificira koja se testiranja traže). Ako se mislilo na određena imunološka ispitivanja onda treba navesti na koja i u vezi kojih imunskih poremećaja. Ako se mislilo na neka genetička ispitivanja onda treba napisati na koja. Ne mogu se sprovesti sva imunološka, niti sva genetička testiranja.

Mislim da svim donatorima treba uraditi

- testiranje na krvlju transmisivne infektivne bolesti,
- autoimunske bolesti i druge hronične bolesti od značaja za humanu reprodukciju (uključujući i dugoročnu terapiju medikamentima),
- mišljenje kliničkog genetičara o postojanju povišenog rizika za nasljedne bolesti, koje mora biti zasnovano na rodoslovu porodica i eventualno sprovedenim genetičkim ispitivanjima – koja ne mogu ići na teret zdravstvenog sistema – Još jedan razlog za postojanje kliničkog – medicinskog genetičara u sastavu medicinskih odbora ustanove.

Ograničiti godine donatorke na 33 – povišen rizik od hromozomskih aberacija.

Ograničiti godine donatora na 40 – povišen rizik od de novo mutacija i nonogenskih bolesti.”

MIŠLJENJE:

Predlog se prihvata, a bliža testiranja davaoca biće propisana podzakonskim aktom.

III. Primjedbe Dragane Vukićević

- „U članu 11 stav 3 kod zene kod koje nije potrebna primjena postupaka ARTa, da se definiše da postupak ne ide na teret FZO (donacija embriona, jajne ćelije, spermatozoida).”

MIŠLJENJE:

Predlog se ne prihvata.

Obrazloženje

Ovo je materija Zakona o zdravstvenom osiguranju.

- (član 14) „Dodati „Doniranje jajnih ćelija dozvoljen je ženi koja je završila rađanje a koja je zdravstveno sposobna za donaciju.

Ženi koja je u postupku ARTa zabranjena je donacija embriona i jajnih ćelija dok ne završi rađanje.«

MIŠLJENJE:

Predlog se prihvata u modifikovanom obliku.

Obrazloženje

Predlog se prihvata u modifikovanom obliku jer je jedino bitno da se vodi računa o ograničenju broja donacija i praćenju svih doniranih ćelija i embriona, do rađanja djece. Ženi donatorki ne treba ograničavati donaciju, sopstvenim reproduktivnim planovima, osim ukoliko njeni reproduktivni planovi moraju biti ostvareni pomoću MPO, jer je nadležni doktor dužan da donatorku upozori na sopstvene rizike donatorstva, recimo prije sopstvene reprodukcije i žena treba uvijek da potpiše saglasnost nakon informisanja.

- Mišljenje da, pored postupka ART zdravstvene ustanove iz stava 1 ovog člana mogu da obavljaju i postupke skladištenja, uvoza i izvoza polnih ćelija, embriona i polnih tkiva, „uz prethodnu saglasnost Komisije ART i Etičkog odbora”

MIŠLJENJE:

Predlog se ne prihvata.

Obrazloženje

Nije prihvatljivo, imajući u vidu da uslove za obavljanje ovih postupaka, u pogledu prostora, kadra i opreme propisuje Ministarstvo.

- „Za laboratorijski dio ART postupka odgovoran je embriolog.”

MIŠLJENJE

Predlog se ne prihvata.

Obrazloženje

Nije neophodno, jer je članom 22 propisano da postupak ART obavlja tim ili više timova biomedicinskih stručnjaka kojim rukovodi doktor medicine specijalista ginekologije i akušerstva sa iskustvom od najmanje tri godine u obavljanju postupka ART.

IV. Predlozi i sugestije Komisije za ART

Komisija za ART predložila je da se u Predlog zakona unese sljedeće:

- U matericu žene mogu da se unesu najviše dva embriona, a tri embriona:
 - 1) ženi starijoj od 38 godina;
 - 2) ženi koja je imala dva neuspješna postupka MPO;
 - 3) ženi koja ima lošu rezervu raspoloživih jajnih ćelija;
 - 4) u slučaju onkoloških oboljenja; i
 - 5) u slučaju težeg oblika muške neplodnosti.
 - stari član 11 – definisati roditeljsko pravo i obaveze;
 - stari član 13 dodati "da se ART može vršiti ženi sa doniranom jajnom ćelijom do 48 godina "
 - stari član 14 dodati "izdati potvrdu o -starosti žene koja je dala embrion"
 - član 32 da stoji "li procjena rizika od bolesti na osnovu mišljenja genetičara"
- Svuda u tekstu Zakona umjesto "embriolog" da stoji biolog sa iskustvom u oblasti humane reprodukcije sa tri ili više godina iskustva. Takođe nemamo specijalizaciju "androlog".
- Treba da stoji "imunološka i genetska ispitivanja " a ne "imunogenetska"
- Da se ograniče godine za donaciju za žene 33 godine a za muškarce 40 godina.

MIŠLJENJE

Predložene sugestije su prihvaćene i ugrađene u tekst Predloga zakona.

V. Predlozi i sugestije Dr Snžane Crnogorac

Predlozi i sugestije odnose se na:

- 1) preciziranje pojedinih odredaba članova u odnosu na davanje pisane saglasnosti i davanje saglasnosti ministra zdravlja za postupke ART, kao i psihofizičku procjenu lica kod kojih se primjenjuje postupak ART;

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata.

- 2) zabranu surogat materinstva, pri čemu bi trebalo razmotriti dozvolu za strogo kontrolisane medicinske uslove. Sy Kustner Rokitanski zdrava žena nema urođeno matericu a ima jajnike i ako neko op matericu a moze nakon naše greške ili postupka mlada žena ima jajnike;

MIŠLJENJE

Predlog se ne prihvata.

Obrazloženje

Ishod ovih postupaka je neizvjestan i nije racionalno propisivati predloženo rješenje.

- 3) zabranu doniranja ćelija ženi koja je u postupku i sama jer sada postoje tehnike zamrzavanja embriona kao ni žena koja je odustala od postupka (to je način zaobilaženja zakona) moze samo da donira žena koja to želi a nema vezu sa postupkom. Mora da stoji da moze da da samo jednom u životu jer su stimulacija i punkcija moguće sa čak sa letalnim završetkom. to smo zaključili da je najvažnije kao i to da se ne smije započeti postupak stimulacije donatorki dok se iz ministarstva ne dobije odgovor da do sada nije bila donatorka. Mora se dogovoriti jedinstven način njihovog obeležavanja. Mora zakon i da se izjasni da li donatorke mogu biti i strane državljanke;

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata u modifikovanom obliku

Obrazloženje

Donaciju stranih državljanke ovaj zakon ne uređuje, te ta vrsta donacija nije dozvoljena jer je uvoz doniranih polnih ćelija za MPO zabranjen.

- 4) obavezu Ministarstva da donese i kontroliše bliže odredbe o nadoknadi na izgublenu dobit donatorke;

MIŠLJENJE

Predlog se ne prihvata.

Obrazloženje

Odredbe o naknadi troškova su jasne i nema potrebe za dodatnim preciziranjem, imajući u vidu da su prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja predmet Zakona o zdravstvom osiguranju.

- 5) pisanu saglasnost, neophodnost postojanja pisane saglasnosti ne samo na početku postupka već i za svaki sledeći transfer zamrznutih embriona od strane oba partnera (prođe više meseci oni se razidu, posvađaju a žena dođe na transfer) ako odustanu ti se embrioni ne mogu donirati jer i to može biti način izvrđavanja zakona. Ti se embrioni čuvaju još određeni vremenski period;

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata u modifikovanom obliku, jer se pisana saglasnost daje za svaki postupak MPO.

- 6) sugestiju da se polne ćelije donatorke mogu koristiti do rađanja djece u 2 porodice, već smo rekli da donatorka može dati samo jednom i tada samo jednom paru a ako bude više embriona oni se zamrzavaju;

MIŠLJENJE

Predlog se ne prihvata

Obrazloženje

Pošto je Crna Gora mala država, rođenje djece primjenom postupaka MPO doniranim polnim ćelijama istog davaoca, odnosno istih davaoca ranog embriona bračnih ili vanbračnih supružnika dozvoljeno je doniranje samo jednom paru, odnosno jednoj ženi.

- 7) postupanje sa neiskorišćenim jajnim ćelijama, tkivom.... da se mogu koristiti u naučne svrhe i to na osnovu odluke etičkog komiteta ustanove, to nije dovoljno u USA je kongres raspravljao o ovome i nije dozvolio. ako se to tako dozvoli mnogi naučnici će uzeti taj materijal;

MIŠLJENJE

Predlog se prihvata.

Naučnoistraživački rad na embrionima ovim zakonom je zabranjen.

- 8) neupotrebljene rane embrione, da se ne mogu upotrebljavati za naučnoistraživačke svrhe iz već navedenog razloga. Tu država mora posebno da se izjasni na osnovu šireg razmatranja!!!! Mora se posebno i razmotriti donacija embriona drugom paru. Mora tek nakon ostvarenja trudnoce i rođenja zdravog djeteta a zatm nakon odluke para da prođe jos jedan obavezan period da preispitaju svoju odluku... to je veoma značajno. .. Ovo moze biti polje velike "trgovine" ne samo sa parovima koji žele djecu, mogućim gay partnerkama, naučnicima svijeta koji ne mogu u svojim zemljama (najveći broj zemalja) ne dozvoljava upotrebu embriona u naučne svrhe.

MIŠLJENJE

Pogledati mišljenje iz tačke 7.

Obrazloženje

Naučnoistraživački rad na embrionima ovim zakonom je zabranjen.

Obrađivač Predloga zakona je, u skladu sa prihvaćenim predlozima, sugestijama i mišljenjima i u skladu sa pravno-tehničkim pravilima pripremio Predlog zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji.

Sastavni dio ovog izvještaja čini i Izvještaj o konsultovanju zainteresovanje javnosti u pripremi Nacrta ovog zakona.

MINISTAR,
Dr Kenan Hrapović